

Gi rask respons på artikler gjennom artikkelens kommentarfelt på *tidsskriftet.no*. Respons som er postet innen én måned etter at artikkelen er publisert, vurderes for publisering som Brev til redaktøren i papirutgaven. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Forfattere av vitenskapelige artikler har tilsvarsrett, jf. Vancouver-gruppens regler.

Språket vårt

Jeg har med interesse lest ingressen til artikkelen om «til orientering» og «til etterretning» i Tidsskriftet nr. 17/2012 (1). Det går frem at det i grunnen ikke er noen forskjell og at uttrykket «til orientering» ikke behøver å bli brukt.

Jeg tillater meg å være litt uenig. Etter å ha vært gift med en politiker/byråkrat i 20 år, har jeg lært at «til orientering» betyr at man mottar et budskap som man ikke nødvendigvis er enig i. Det kan være en flertallsbeslutning som man som del av

mindretallet er nødt til å akseptere, eller en «ordre» man må rette seg etter selv om man ikke er enig i den. Et eksempel kan være at en avdelingsleder har innført en vaktplan som man er uenig i, men som man er nødt til å akseptere, dog motvillig.

«Til etterretning» brukes når man for eksempel får en opplysning som man ikke har vært med på å utforme og som man enten er enig i eller forholder seg nøytral til. Det ligger ingen form for protest eller opposisjon i uttrykket. Et eksempel kan være at man får opplyst at direktøren ved Akershus universitetssykehus har trukket seg.

Ved å slutte å bruke disse to som separate uttrykk gjør vi språket vårt enda litt fattigere.

Arild Tandberg
arild.tandberg@online.no

Arild Tandberg (f. 1950) er spesialist i fødselshjelp og kvinnesykdommer. Han arbeider ved Lillehammer Gynekologi. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Hem E. «Til etterretning» bør unngås. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1979.

Publisert som rask respons i nettutgaven 25.9. 2012

E. Hem svarer:

Jeg tar Arild Tandbergs innlegg til orientering. Når jeg sier det på den måten, betyr det altså, hvis jeg forstår det riktig, at jeg mottar informasjonen uten å være enig. Det er nok en betydningsnyanse som mange ikke vil oppfatte. Det kan godt være at Tandberg har rett, men hvis avsender legger noe annet i budskapet enn mottaker oppfatter, har man et klassisk opplegg for misforståelser. Det erfarte også Den rettsmedisinske kommisjon. Kommisjonen trodde at «til etterretning» var entydig. Det viste seg å være feil (1).

Jeg har tidligere skrevet om såkalte pendelord (2, 3), det vil si ord som får ny, motsatt betydning. Eksempler på dette er bl.a. bjørnetjeneste, forfordele, lemfeldig og bramfri. Noen vil mene at forfordele betyr å få for lite. Dette er den tradisjonelle – og korrekte! – betydningen, som står i ordbøkene. Imidlertid vil mange i dag mene at forfordele betyr det motsatte, altså å få for mye (1). For å unngå misforståelser bør man være varsom med å bruke slike ord.

Jeg er enig med Tandberg i at språket på denne måten blir fattigere. Det er synd at et godt ord som for eksempel bjørnetjeneste har

fått en slik skjebne. Da må man velge mellom to onder: å miste en betydningsnyanse eller å bli misforstått. Jeg ville nok velge det første.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og assisterende redaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Hem E. «Til etterretning» bør unngås. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1979.
2. Hem E. Blir psykiatriske pasienter forfordelt? Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 2314.
3. Hem E. Ulvetimen – dag eller natt? Tidsskr Nor Legeforen 2009; 129: 1908.

Hva skal fremlegges for regional etisk komité?

I en artikkel i Tidsskriftet nr. 12–13/2012 beskriver Geir Lorem & Aud Obstfelder hvordan gjennomføring av forskningsprosjekter er blitt vanskeliggjort fordi regional etisk komité (REK) har vurdert prosjektene til å ligge utenfor helseforskningslovens virkeområde (1).

Etter at denne loven trådte i kraft for tre år siden har det vært mye diskusjon om hvilke prosjekter som er fremleggingspliktige. Loven omfatter medisinsk og helsefaglig forskning på mennesker og

humant biologisk materiale og helseopplysninger der formålet er å skaffe til veie ny kunnskap om helse og sykdom. Lovpålagt kvalitetssikring er ikke fremleggingspliktig, og helsetjenesteforskning og annen forskning i eller utenfor helsetjenesten som har annet formål enn å fremskaffe ny kunnskap om helse og sykdom skal heller ikke behandles i henhold til loven. Noen kan nok føle det som en lettelse at de slipper å søke om godkjenning fra regional etisk komité, mens andre, som Lorem & Obstfelder, har ønsket å få sitt prosjekt vurdert, men er blitt avvist.

Lorem & Obstfelder mener spesielt at kvalitative forskningsprosjekter blir avvist på feil grunnlag og henviser til *Veiledning for kvalitativ forskning*, utgitt av Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM). Vi oppfatter det imidlertid slik at veilederen er et hjelpemiddel til å forstå og vurdere kvalitative prosjekter mer enn å definere hvilke slike prosjekter som er fremleggingspliktige, og er usikre på hvorvidt regional etisk komités avvisning har vært i strid med veilederen. Forfatterne foreslår at alle forskningsprosjekter som involverer mennesker bør få en forskningsetisk vurdering i forkant. Et mindre radikalt forslag, som ligger implisitt i artikkelen, er å la alle prosjekter som involverer pasienter bli fremleggingspliktige for regional etisk komité, uansett prosjektformål.

Det er to argumenter for dette. For det første gjelder det ofte sårbare grupper. For det annet – og viktigst – slik som delvis beskrevet av Lorem & Obstfelder, forventer både pasienter, pårørende og ansatte i helsevesenet at slike prosjekter er forskningsetisk klarert

>>>